

Wojciech Moskała*

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin

EUGENIA RAVASIO, BÓG OJCIEC MÓWI DO SWOICH DZIECI W ŚWIETLE KATECHIZMU KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Celem artykułu jest ocena prywatnych objawień Boga Ojca przekazanych siostrze Eugenii Ravasio w świetle Katechizmu Kościoła katolickiego. Od strony merytorycznej stwierdza się rozbieżności pomiędzy przesłaniem Orędzia a nauką katolicką dotyczącą Trójcy Świętej, zbawienia i łaski. Kwestia formalna dotyczy języka łacińskiego, w którym miało zostać przekazane Orędzie. Na tym etapie nie można stwierdzić, czy rozbieżności obecne były już w tekście pierwotnym, czy pojawiły się dopiero w tłumaczeniach na języki narodowe. Obecnie konieczna wydaje się dalsza analiza tekstu Orędzia pod kątem jego zgodności z nauczaniem Kościoła katolickiego oraz rewizja kultu Boga Ojca inspirowanego doświadczeniami s. Ravasio.

Rosnące zainteresowanie Osobą Boga Ojca w teologii dogmatycznej zaobserwowane zwłaszcza po Soborze Watykańskim II prowadzi obecnie do wyodrębnienia osobnego traktatu o Pierwszej Osobie Trójcy Świętej. Nauka ta zyskała nazwę patrylogia¹ lub paterologia, analogicznie do pneumatologii czy chrystologii.

Katechizm Kościoła katolickiego nie zawiera terminu „patrylogia”. Wyjaśnienie pierwszego artykułu Symbolu Apostolskiego, jakim jest wyznanie wiary w „Boga Ojca Wszzechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi”, znajduje się w artykułach 198–421, z czego dużą część zajmuje prezentacja nauki o Bogu Jedynym. Nauczanie o samej Pierwszej Osobie Bożej zostaje natomiast przedstawione najczęściej w kontekście przybliżenia prawd trynitologicznych².

* Wojciech Moskała – magister teologii, uczestnik Teologicznego Studium Licencjackiego z zakresu teologii dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II; e-mail: wmoskala@gmail.com; ORCID: 0009-0002-4673-3392.

¹ E. Kasjaniuk, *Patrylogia*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, Lublin 2011, kol. 66–68.

² *Katechizm Kościoła katolickiego*, Poznań 2012.

Zagadnienie traktatu patrylogicznego cieszy się sporym zainteresowaniem w teologii polskiej. Badaczem, który podejmuje temat nauki o Bogu Ojcu, jest J.D. Szczurek³. Znaczącym okresem dla rozwoju refleksji nad Osobą Ojca były lata 1999–2000, kiedy to Kościół katolicki z inicjatywy Jana Pawła II przeżywał Rok Boga Ojca i Wielki Jubileusz⁴. Wśród tych opracowań nie bierze się pod uwagę miejsca teologicznego, jakim są tzw. objawienia prywatne. S.C. Napiórkowski umieszcza je w ramach źródeł niezobiektywizowanych, do których należy doświadczenie osób i wspólnot chrześcijańskich. Razem z innymi niezobiektywizowanymi *loci theologici* powinno zostać ono zweryfikowane w świetle źródeł zobiektywizowanych oraz Słowa Bożego jako jedyne źródła natchnione⁵.

Takim doświadczeniem prywatnym jest *Orędzie* otrzymane przez matkę Eugenię Elisabetę Ravasio w latach trzydziestych ubiegłego wieku. Ma ono być obecnie jedynym prywatnym objawieniem Pierwszej Osoby Bożej, które otrzymało pozytywną opinię Kościoła⁶. Po trwającym dziesięć lat procesie diecezjalnym biskup Grenoble Aleksander Caillot uznał widzenia otrzymane przez s. Eugenię za nadzwyczajną Bożą interwencję⁷. Jako podstawy do tego orzeczenia przedstawił następujące argumenty: niepodważalność cnót m. Eugenii oraz przedmiot misji, który „z doktrynalnego punktu widzenia wydaje się [...] słuszny i stosowny”⁸.

Celem artykułu jest ocena *Orędzia* w świetle *Katechizmu Kościoła katolickiego*. Temat jest o tyle istotny, że przesłanie s. Ravasio budzi zainteresowanie wiernych Kościoła katolickiego. Dowodem na to może być powstanie sanktuarium Boga Ojca Miłosiernego w Zaporozżu na Ukrainie, gdzie znajduje się wizerunek

³ Informacje o stanie badań dotyczących Boga Ojca można znaleźć w: J.D. Szczurek, *Bóg Ojciec w źródłach teologii. Zarys patrylogii*, Kraków 2000; tenże, *Bóg Ojciec w tajemnicy Trójcy Świętej*, Kraków 2003; tenże, *Rozwój teologii Boga Ojca w soborowym nauczaniu Kościoła o Trójcy Świętej*, w: *Rozwój dogmatu trynitarnego. Perspektywa historyczbawcza*, red. A. Baron, J. Kupczak, J.D. Szczurek, Kraków 2015, s. 61–105.

⁴ *Ty, Panie, Jesteś Naszym Ojcem (Iz 64,7). Biblia o Bogu Ojcu*, red. F. Mickiewicz, J. Warzecha, Warszawa 1999; F.-X. Durrwell, *Ojciec. Bóg w swoim misterium*, Kielce 2000; J. Kudasiwicz, *Poznawanie Boga Ojca. Szkice z teologii biblijnej*, t. I: „*Błogosławiony Pan, Bóg Izraela*” (*Lk 1,68*), Kielce 2000; *Abba, Ojciec!*, red. A. Nowak, Lublin 2000; *Bóg – Ojciec wszystkich*, red. K. Gózdź, J. Lekan, Lublin 1999.

⁵ S.C. Napiórkowski, *Jak uprawiać teologię*, Wrocław 1996, s. 38, 47–48.

⁶ Wikariusz generalny Watykanu kardynał Petrus Canisius van Lierde przyznał objawieniom imprimatur dnia 13. 03.1989 roku.

⁷ *Świadectwo Jego Ekscelencji Aleksandra Caillot, Biskupa Grenoble*, w: E. Ravasio, *Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci*, Katowice 2018. „Wedle mej duszy i sumienia, w najwyższym poczuciu odpowiedzialności wobec Kościoła oświadczam: jedynie przyjmując interwencję nadprzyrodzoną i Boską, można dać logiczne i zadowalające wyjaśnienie ogółu wydarzeń. To wyjątkowe wydarzenie, pozbawione wszystkiego, co je otacza, wydaje mi się pełne szlachetności, podniosłości i nadprzyrodzonej owocności” (tamże, s. 11).

⁸ Tamże, s. 7.

Boga Ojca autorstwa malarki Lii Gladiolo, sporządzony na podstawie *Orędzia*⁹. W Polsce natomiast funkcjonuje Fundacja Abba Pater, której misją jest czynienie Boga Ojca „znanym, kochanym i czczonym”, zgodnie z głównym przesłaniem objawień s. Eugenii. Członkowie organizacji piszą na swojej stronie internetowej, że ich zadaniem, „a nawet obowiązkiem, jest przekazywanie *Orędzia* w taki sposób, by dotarło ono do każdego”¹⁰. W tym celu Fundacja m.in. organizuje koncerty, „Spotkania z Ojcem” oraz coroczny „Festiwal Abba Pater”¹¹. Przy społeczności działa również zespół muzyczny „Abba Pater Music”¹².

Temat *Orędzia* nie został dostatecznie rozwinięty w polskiej literaturze przedmiotu. Do tej pory tematem tym zajmowała się dr Zofia Bator¹³, dr Maria Dorota Szcześniak¹⁴ oraz dr hab. Zbigniew Treppa¹⁵. Autorki pierwszych dwóch publikacji skupiają się głównie na ikonie Boga Ojca wykonanej na podstawie wizji s. Eugenii. Z. Treppa dokonuje natomiast porównania treści objawień m. Ravasio i s. Faustyny Kowalskiej, przy czym zauważa pewne kontrowersje wokół sporządzenia wizerunku Ojca. Pojawia się zatem przestrzeń do krytycznego zbadania innych wątków poruszonych w *Orędziu* pod kątem ich ortodoksyjności.

Przekład treści widzenia na język polski użyty w artykule pochodzi z książki *Bóg Ojciec mówi do swoich dzieci*, wydanej przez Wydawnictwo Vox Domini w roku 2018¹⁶. Polskojęzyczny czytelnik może również skorzystać z wersji opublikowanej przez Fundację Abba Pater w roku następnym¹⁷, które to wydanie ma adnotację informującą, iż jego publikacja nastąpiła za zgodą Kurii Diecezjalnej w Kaliszu¹⁸. Aprobata władz kościelnych dla rozpowszechniania treści *Orędzia* oraz rozwój organizacji mających na celu propagowanie tychże wizji¹⁹ jeszcze

⁹ Sanktuarium Boga Ojca Miłosiernego w Zaporozżu, <https://rkc.zp.ua/pl/> [dostęp: 1.04.2023].

¹⁰ Fundacja Abba Pater, <https://www.abbapater.pl/misja/> [dostęp: 1.04.2023].

¹¹ Festiwal Abba Pater, <https://www.abbapater.pl/kategoria/wydarzenia/festiwal/> [dostęp: 1.04.2023].

¹² Abba Pater Music, https://www.abbapater.pl/muzyka_2/projekt-abbapater-music/ [dostęp: 1.04.2023].

¹³ Z. Bator, *Współczesna ikona Boga Ojca. Nowatorstwo czy herezja?*, „Teologia w Polsce” 9 (2015) 1, s. 97–108.

¹⁴ M. Szcześniak, *Malarskie przedstawienie Boga Ojca według przesłania s. Eugenii Ravasio w kontekście tradycji ikonograficznej – studium kulturoznawcze*, Kraków 2020.

¹⁵ Z. Treppa, *O zbieżnościach przekazów w objawieniach siostry Faustyny Kowalskiej i matki Eugenii Elisabetty Ravasio*, „Polonia Sacra” 22 (2018) 3, s. 101–121.

¹⁶ E. Ravasio, *Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci*, Katowice 2018.

¹⁷ E. Ravasio, *Spotkanie z Ojcem. Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci*, Kalisz 2019.

¹⁸ Tamże, s. 2.

¹⁹ W Polsce do takich organizacji należy Fundacja Abba Pater. Ruchem o zasięgu międzynarodowym, rozpowszechniającym objawienia otrzymane przez s. Ravasio jest Stowarzyszenie Dio è Padre.

bardziej przynagła do przyjrzenia się tekstowi przesłania s. Ravasio w świetle nauczania katolickiego.

ORĘDZIE PRZEKAZANE PO ŁACINIE

Adresatem omawianego objawienia została zakonnica włoskiego pochodzenia w roku 1932. Samo *Orędzie* było przekazane w dwóch częściach: pierwsze wżdenie miało miejsce 1 lipca, natomiast ostatnie 12 sierpnia. Oba przesłania zostały objawione s. Ravasio po łacinie. Zdaniem zwolenników *Orędzia* jest to dowód na jego prawdziwość, gdyż język ten miał być dla Eugeniei całkowicie nieznanym²⁰. Nie wydaje się to jednak prawdą, gdyż w latach trzydziestych XX wieku łaciną powszechnie posługiwano się w liturgii Kościoła. Z biografii autorstwa o. Andrei d’Ascanio OFMCap można się ponadto dowiedzieć, że modlitwa była obecna w domu rodzinnym Elisabetty każdego dnia. Jej rytm wyznaczał dziadek Piero, który codziennie przewodniczył pacierzom²¹, a w niedziele wraz z całą rodziną brał udział we Mszy Świętej najpierw „czytanej”, a później „śpiewanej”²². Na tej podstawie można stwierdzić, że Ravasio przed wstąpieniem do zgromadzenia miała pewien kontakt z językiem łacińskim. Nie da się obecnie określić, czy rodzina Elisabetty modliła się w domu po łacinie, jednak w autobiografii zawarta jest wzmianka na ten temat: mała Włoszka po cudownym uzdrowieniu – według o. d’Ascania – zaczęła śpiewać litanie loretańską właśnie po łacinie. Do tamtej pory bowiem nie poruszała się o własnych siłach²³.

Obecnie nie jest znany oryginalny łaciński tekst *Orędzia*. Wiele informacji dotyczących objawień s. Ravasio nie może być w tym momencie zweryfikowanych,

²⁰ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 4.

²¹ A. d’Ascanio, *For the Glory of The Father. A biography of Mother Eugenia Elisabetta Ravasio 1907–1990*, Isola del Liri 1982. „Under his guidance the farmhouse becomes a convent: at dawn he goes to the middle of the courtyard and wakes everybody up with the recitation of the Angelus Domini and with morning prayers. And everyone must respond. In the evening he gathers everyone together for the rosary, evening prayers (“which never ended” mother Eugenia says with a smile), spiritual reading and catechism. When at times he cannot be present, he delegates his son Carlo to substitute him” (tamże, s. 7).

²² „Every Sunday, early in the morning, he leads the whole family to Mass, first the read one and then the sung one with a homily; after lunch back to church for catechism, vespers, the homily and the recitation of the rosary at the cemetery and lastly, at home, the rosary and evening prayers. Mother Eugenia remembers that this rhythm of daily and Sunday devotions didn’t change until she entered the convent” (tamże, s. 7).

²³ „Bettina, who has miraculously begun to walk, run and speak, surpasses herself by starting to sing the litany – in Latin – with a silvery voice which will forever resound in the ears of the pastor who, as long as he lives, will tell everyone about this extraordinary episode” (tamże, s. 8).

gdyż pełna dokumentacja została utajniona przez Stolicę Apostolską²⁴. Z korespondencji przeprowadzonej ze Stowarzyszeniem Dio è Padre wynika, że *Orędzie* przełożono na język francuski, która to wersja była używana w trakcie postępowania²⁵. Nie jest natomiast jasne, kto dokonał tego przekładu oraz czy podczas procesu diecezjalnego badany był tekst w języku oryginalnym²⁶. Dlatego też za tekst bazowy przyjmuje się tłumaczenie francuskie, stąd w kolejnych akapitach przy omawianiu poszczególnych fragmentów *Orędzia* zostanie dla porównania umieszczony w przypisie tekst francuski *pro manuscripto*, wydany przez Stowarzyszenie Dio è Padre w roku 2000²⁷.

MIŁOŚĆ BOGA OJCA

Analizę *Orędzia* można rozpocząć od stwierdzeń dotyczących miłości, jaką Ojciec żywi do swojego Syna oraz do ludzi. Na uwagę zasługują słowa: „Uznajcie więc *śluszenie*, że was ukochałem, można by rzec, *bardziej niż Mojego* umiłowanego Syna lub – ściślej mówiąc – *bardziej od Siebie samego*”²⁸. Nieco dalej pojawia się kolejne zdanie, które również ma objawiać charakter miłości Pierwszej Osoby Boskiej do swoich stworzeń: „Nie pozwólcie, by Moja Miłość tak długo była nieaktywna; bowiem spala Mnie pragnienie bycia kochanym!”²⁹.

Katechizm Kościoła katolickiego w artykułach dotyczących natury Bożej stwierdza zgodnie z tradycją Janową, że „sam Jego Byt jest Prawdą i Miłością”³⁰. Na kartach Starego Testamentu Bóg objawia swoją miłość w stosunku do narodu wybranego. Jest ona darem darmo danym i powodem, dla którego Stwórca nie ustawał w objawianiu siebie Izraelowi, w przebaczeniu jego niewierności oraz wychodzeniu ku ludziom ze zbawczą ofertą³¹. Miłość Jego jest analogiczna do mi-

²⁴ Dr Szcześniak bezskutecznie próbowała zawiązać kontakt zarówno z archiwum diecezjalnym w Grenoble, jak i z Archiwum Kongregacji (dzisiaj: Dykasterii) Nauki Wiary. Por. M. Szcześniak, *Malarskie przedstawienie...*, s. 133.

²⁵ Dr Szcześniak podaje, że kopia tekstu łacińskiego pochodząca z procesu diecezjalnego została przekazana Marii Teresie d’Abenante (por. M. Szcześniak, *Malarskie przedstawienie...*, s. 149), jednak 23 lutego 2023 roku w korespondencji ze mną Stowarzyszenie doprecyzowało, iż M.T. d’Abenante otrzymała jedynie pierwszy przekład *Orędzia* na język francuski.

²⁶ W dniu 18 marca 2023 roku Stowarzyszenie przekazało autorowi informacje, iż nie jest w stanie odpowiedzieć na postawione wyżej pytania.

²⁷ E. Ravasio, *Le Père Parle à Ses Enfants*, L’Aquila 2000.

²⁸ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 16; por. *Le Père...*: „Mais reconnaissez bien que Je vous ai aimés pour ainsi dire, plus que Mon Fils Bien-Aimé, ou pour mieux dire encore: plus que Moi-Même”.

²⁹ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 36; por. *Le Père...*: „Ne laissez pas longtemps mon Amour inactif, car Je suis altéré du désir d’être aimé!”.

³⁰ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 231.

³¹ Tamże, 218.

łości rodzicielskiej (por. Oz 11,1; Iz 49,14–15) lub oblubieńczej (por. Iz 62,4–5), jednak zdecydowanie je przewyższa³², ponieważ jest wieczysta³³. Co więcej, On sam jest Miłością (gr. ἀγάπη, agapē, por. 1 J 4,8), jak to zostaje objawione w Nowym Testamencie. Oznacza to, że „miłość jest samą istotą Boga”³⁴. Misterium Paschalne stanowi dowód na to, iż Bóg ukochał świat i chce zbawienia każdego człowieka (por. J 3,16; 1 Tm 2,4)³⁵. Ponadto ewangelista Jan ujawnia to, że Ojciec umiłował ludzi tak jak (gr. καθώς, kathōs) swojego Syna (por. J 17,23). Nigdzie nie pada jednak stwierdzenie, jakoby stworzenie było bardziej umiłowane od Niego.

Naukę o Bogu Trójjedynym, który „jest wieczną wymianą miłości – Ojcem, Synem i Duchem Świętym”³⁶ – rozwijają niektórzy teologowie, opisując w ten sposób pochodzenie Osób Bożych. J. Buxakowski zgodnie z tradycją augustiańsko-tomistyczną podaje, że Ojciec w pełni poznaje doskonałość Swojego Syna. W ten sposób rodzi się między nimi wzajemna skłonność woli, czyli miłość. Autor rozróżnia miłość istotową (*amor essentialis*), wspólną wszystkim Osobom Bożym, oraz miłość uosobioną (*amor personalis*), którą jest sam Duch Święty, a którą żywią do siebie Bóg Ojciec i Boży Syn³⁷. W tym ujęciu słowa *Orędzia* oznaczałyby, że ludzkość stworzona w jakiś sposób jest lepsza, doskonalsza niż Trzecia Osoba Trójcy Świętej, którą H.U. von Balthasar nazwie „żarem miłości” pomiędzy Ojcem a Synem³⁸.

J. Szczurek, idąc za myślą tomistyczną, wskazuje, że Bóg ma absolutnie doskonałą wolę, a zatem jej przedmiotem właściwym może być tylko absolutne dobro, którym jest On sam. Miłość Osób Trójcy Świętej polega na tym, że żadna z nich nie zatrzymuje dla Siebie niczego, lecz ofiarowuje się w całości pozostałym. Boża miłość nie wyklucza miłości do stworzeń, lecz stanowi jej źródło (por. J 17,23)³⁹.

Wspomniany H.U. von Balthasar twierdzi, że Trójjedyny nie potrzebuje żadnego świata pozaboskiego, aby mieć kogo miłować, gdyż On sam jest Miłującym, Umiłowanym oraz Zjednoczeniem owocu miłości ich Obu. Stworzenie jest zatem dziełem dokonany przez Niego w wolności po to, żeby Ojciec mógł uwielbić nim Syna, Syn ofiarować go w darze Ojcu, a Duch Święty dać na nowo wyraz Ich

³² Tamże, 219.

³³ Tamże, 220.

³⁴ Tamże, 221.

³⁵ Tamże, 219.

³⁶ Tamże, 221.

³⁷ J. Buxakowski, *Teologia prawd wiary*, t. III: *Bóg Jedyny w Trójcy Osób*, Pelplin 2006, s. 291–292.

³⁸ H.U. von Balthasar, *Credo. Medytacje o Składzie Apostolskim*, Kraków 1999, s. 63.

³⁹ J.D. Szczurek, *Trójjedyny. Traktat o Bogu w Trójcy Świętej Jedynym*, Kraków 2003, s. 293–294.

wzajemnej miłości. Człowiek stworzony natomiast otrzymuje od Boga zaproszenie, by zostać wciągniętym „do tej przepaści miłości”⁴⁰.

Zdziwienie wzbudzają zatem słowa zapisane w *Orędziu* o miłości Boga Ojca do stworzeń, która przewyższać ma miłość wewnątrztrynitarną.

ŁASKA

Orędzie prezentuje Ojca, który prosi ludzi o przyjmowanie Eucharystii, gdyż w ten sposób może niejako odpocząć w sercach swoich stworzeń, natomiast w przeciwnym razie będzie doświadczał udręki. Co więcej, ten akt rozumu i woli osoby ludzkiej miałby być łaską człowieka wobec Stwórcy. Zaprezentowane jest to w następujących słowach: „Jestem waszym Ojcem i waszym Bogiem, czy ośmielicie się odmówić Mi tego? Ach, nie sprawiajcie Mi cierpienia waszym okrucieństwem wobec Ojca, który prosi was o tę jedyną łaskę dla Siebie”⁴¹. Ojciec również pragnie, aby uroczyste obchodzono uroczystość Chrystusa Króla, żeby „wynagrodzić za obelgi, którymi obrzucano Go przed Piłatem, za zniewagi doznane od żołnierzy, którzy biczowali Jego święte i niewinne człowieczeństwo”⁴². Sama s. Eugenia została natomiast poproszona o przeznaczanie codziennie pół godziny na pocieszanie Ojca⁴³.

W cytowanych słowach *Orędzia* szczególnie uwagę zwraca użycie pojęcia „łaska”. Człowiek nie może okazać łaski Ojcu, ponieważ – jak podaje *Katechizm Kościoła katolickiego* – jest ona „najpierw i przede wszystkim darem Ducha, który usprawiedliwia nas i uświęca”⁴⁴. Stanowi darmową pomoc dla ludzi, żeby mogli stać się „Jego przybranymi synami” oraz żyli w komunii z Trójcą Świętą⁴⁵. Ponadto Kościół rozumie łaskę personalistycznie, tzn. nie jest ona rzeczą, lecz właśnie uczestnictwem w życiu Trójjedynego⁴⁶, przychylnością Boga, darem darmo danym, żeby ludzie „odpowiedzieli na Jego wezwanie”⁴⁷. Taka właśnie

⁴⁰ H.U. von Balthasar, *Credo*, s. 21–23.

⁴¹ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 43; por. *Le Père...*: „Je suis votre Père et votre Dieu, oserez-vous Me refuser cela? Ah! Ne Me faites pas souffrir par votre cruauté envers un Père qui vous demande cette seule grâce pour Lui”.

⁴² E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 33.

⁴³ „Chciałbym też, aby twoje przełożone pozwoliły ci spożytkować wolne chwile na spotkania ze Mną, byś mogła przez pół godziny dziennie pocieszać Mnie, kochać Mnie”. Por. *Le Père...*: „Je voudrais aussi que tes Supérieures te permettent d’employer tes moments de liberté à entretenir avec Moi et que tu puisses une demi-heure par jour, Me consoler et M’aimer” (tamże, s. 21).

⁴⁴ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 2003.

⁴⁵ Tamże, 2021.

⁴⁶ Tamże, 1997.

⁴⁷ Tamże, 1996, 1999.

definicja łaski zawarta jest również w *Encyklopedii katolickiej*. K. Góźdz mówi, że łaską jest samoudzielający się człowiekowi Trójjedyny Bóg⁴⁸.

Katechizm ponadto dokonuje rozróżnienia pomiędzy łaską habitualną, to jest trwałym uzdolnieniem do życia zgodnie z zamysłem Boga, a licznymi Bożymi interwencjami podczas dzieła naszego uświęcania, które nazywa się łaskami aktualnymi⁴⁹. Za każdym razem należą one jednak do porządku nadprzyrodzonego i mogą być poznane jedynie przez wiarę⁵⁰. Nie można zatem mówić o wyświadczeniu Stworzycielowi łaski przez stworzenie. Z tego też powodu zdziwienie wzbudzają przytoczone wyżej fragmenty *Orędzia*.

ZRÓŻNICOWANIE OSÓB BOŻYCH

Kwestia rozróżnienia Osób Trójcy Świętej przedstawia się w *Orędziu* następująco: „To Ja posłałem Mojego Syna. Został poczęty z Mojego Ducha Świętego, którym ciągle jestem Ja – jednym słowem: On był zawsze Mną. Do was, stworzenia Moje, kochając was jak Mojego Syna, którym Ja jestem, mówię jak do Niego: jesteście Moimi dziećmi umiłowanymi, w których mam upodobanie”⁵¹.

Bóg Ojciec ponadto w takich słowach ma przedstawiać relację między Sobą a Synem Wcielonym i Ukrzyżowanym: „Kiedy stwierdziłem, że ani patriarchowie, ani prorocy nie potrafili sprawić, by ludzie Mnie poznali i pokochali, postanowiłem przyjść Ja sam. [...] Nie było innego sposobu, jak tylko przyjść samemu w drugiej Osobie Mojego Bóstwa [...]. W Moim Synu źle się ze Mną obejdą pomimo całego dobra, jakie im wyświadczy. Znieważą Mnie w Moim Synu, ukrzyżują, aby Mnie zabić”⁵².

Omówienie zagadnienia relacji między Osobami Bożymi, opisanymi w *Orędziu*, jest bardzo ważne, ponieważ – jak podaje *Katechizm Kościoła katolickiego* –

⁴⁸ Por. K. Góźdz, *Łaska*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 11, Lublin 2006, kol. 382.

⁴⁹ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 2000, 2024.

⁵⁰ Tamże, 2005.

⁵¹ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 28; por. *Le Père...*: „Mon Fils, c’était Moi qui l’envoyais. Il était conçu de mon Esprit-Saint, qui est encore Moi, en un mot Il était toujours Moi. A vous mes créatures, en vous aimant comme Mon Fils qui est Moi, je vous dis comme à Lui: vous êtes mes enfants bien-aimés en qui JE mets mes complaisances”.

⁵² E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 15–16; por. *Le Père...*: „Toutefois, lorsque J’eus bien constaté que ni les Patriarches, ni les Prophètes, n’avaient pu Me faire connaître et aimer des hommes, j’ai résolu d’aller MOI-Même. Mais, comment faire pour Me trouver au milieu des hommes ? Il n’y avait pas d’autre moyen que d’aller Moi-Même, dans la deuxième Personne de Ma Divinité. Les hommes Me connaîtront-ils? M’écouteront-ils ? Pour moi rien n’était caché dans l’avenir, comme réponse à ces deux questions. Je répondais Moi-Même: “Ils ignoreront Ma présence, tout en étant près de Moi. Dans Mon Fils ils Me maltraiteront, malgré tout le bien qu’IL leur fera. Dans Mon Fils, ils me calomnieront, ils Me crucifieront pour Me faire mourir”.

go – „tajemnica Trójcy Świętej stanowi centrum wiary i życia chrześcijańskiego oraz jest najbardziej podstawowym i istotnym nauczaniem w «hierarchii prawd wiary»”⁵³.

Chrześcijańska nauka o Bogu Trójjedynym, będąca dogmatem wiary formułowanym i dookreślanym na soborach powszechnych, wyklucza zacieranie różnic pomiędzy Osobami Boskimi⁵⁴, zgodnie z symbolem pseudo-Atanazjańskim, przedstawionym na sesji 8. Soboru Florenckiego: „Inna jest osoba Ojca, inna jest Syna, jeszcze inna Ducha Świętego”⁵⁵. Każda z Osób jest tym samym, to znaczy „całym Bogiem”⁵⁶, natomiast nie można powiedzieć, jakoby Ojciec był Synem lub Duchem, jak ma to miejsce w zacytowanych wyżej fragmentach *Orędzia*. Osoby Boskie „rzeczywiście różnią się między sobą”⁵⁷, a to rozróżnienie polega na „relacjach, w jakich pozostaje jedna z nich w stosunku do innych”⁵⁸.

Jednocześnie w przytoczonych słowach objawienia s. Ravasio pojawia się temat współcierpienia Ojca i Syna. Jak podaje J. Szczurek, współczesna teologia podejmuje to zagadnienie, jednak refleksja obejmuje dwie kwestie. Pierwszą z nich jest to, czy doskonały Bóg może podlegać cierpieniu. Drugim tematem pozostaje pytanie o sposób zaangażowania się w dzieje zbawienia ludzkości⁵⁹.

Cechą natury Bożej jest niecierpliwość⁶⁰. Zgodnie z nauczaniem Kościoła wyrażonym w *Katechizmie Kościoła katolickiego*, Bóg „istnieje w samym sobie nieskończenie doskonały i szczęśliwy”⁶¹ oraz zostaje nazwany „wiecznym szczęściem, nieśmiertelnym życiem, światłem nie znajdującym zachodu”⁶². Fizyczne cierpienie może zatem jedynie być przypisane Osobie Syna Bożego ze względu na Jego ludzką naturę. Błąd patrypasjanizmu polegał natomiast na zaprzeczeniu istnienia trzech realnych Osób Boskich poprzez utożsamienie Boga Ojca z Jezusem Chrystusem, co prowadziło do konkluzji, iż to sam Ojciec urodził się, cierpiał mękę krzyżową, umarł oraz zmartwychwstał⁶³. Zdziwienie budzi to, iż to właśnie taki wniosek można wyciągnąć z powyżej przytoczonego fragmentu *Orędzia*.

⁵³ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 234.

⁵⁴ Tamże, 254.

⁵⁵ Sobór Florencki, *Sesja 8 (unia z Ormianami)*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 3, Kraków 2004, s. 524–525.

⁵⁶ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 253.

⁵⁷ Tamże, 254.

⁵⁸ Tamże, 255.

⁵⁹ J.D. Szczurek, *Trójjedyny...*, s. 289.

⁶⁰ Sobór Chalcedoński, *Definicja wiary*, 7, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 1, Kraków 2001, s. 218–219; Sobór Laterański IV, *Konstytucja 1*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 3, s. 222–223.

⁶¹ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 1.

⁶² Tamże, 257.

⁶³ Z. Krzyszkowski, *Patrypasjanizm*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, Lublin 2011, kol. 68.

Ortodoksyjna nauka o wzajemnym przenikaniu się Osób Boskich (*perichoresis*) wskazuje bowiem na to, iż Ojciec, Syn i Duch Święty są jednością (por. J 10,30), lecz nie są jednym⁶⁴.

Pytaniem pozostaje natomiast współcierpienie Boga Ojca ze Swoim Synem. Na podstawie danych biblijnych można wyciągnąć wniosek, że analogicznie jak ojcowie ludzcy cierpieli z powodu faktu lub możliwości śmierci swoich synów (czego przykładem mogą być postaci Abrahama i Dawida), tak i Bóg Ojciec w pewien sposób łączył się z Chrystusem w Jego Pasji⁶⁵. Jan Paweł II mówi również o pewnym niepojętym i niewyraźnym Bożym bólu, który można dostrzec na kartach Księgi Rodzaju w reakcji na ludzki grzech i różne przykre doświadczenia, których doświadczają pojedyncze osoby. Nie polega on jednak na zranieniu lub jakimś wybrakowaniu, lecz na uczestniczeniu w tym, co stanowi rzeczywistość człowieka. Papież Polak opisuje, że „ten niezgłębiony i niewypowiedziany «ból» Ojca zrodzi nade wszystko całą przedziwną ekonomię miłości odkupieńczej w Jezusie Chrystusie, ażeby [...]. Miłość mogła się okazać potężniejsza od grzechu w dziejach człowieka”⁶⁶.

Każde z prezentowanych dwóch ujęć dotyczących cierpienia Bożego nie sugeruje jednak tego, że to Ojciec miałby być ukrzyżowany i zabity, jak ma to miejsce w tekście *Ozędzia*.

OBIETNICA ZBAWIENIA

Wyeksponowanym elementem przesłania otrzymanym przez s. Eugenię jest obietnica, jaką Ojciec składa wszystkim ludziom. Na jej szczególne znaczenie wskazuje to, iż w różnych wydaniach *Ozędzia* – zarówno papierowych, jak i internetowych – słowa przytoczone poniżej zostają zapisane wielkimi literami lub pogrubioną czcionką. Obietnica ta ma więc być jednym z najważniejszych wątków objawień: „Odnawiam tu Moją obietnicę, która zawsze będzie spełniana. Oto ona: **WSZYSCY CI, KTÓRZY WEZWĄ MNIE IMIENIEM OJCA – CHOĆBY TYLKO JEDEN RAZ – NIE ZGINĄ, ALE PEWNI BĘDĄ ŻYCIA WIECZNEGO RAZEM Z WYBRANYMI**”. W wersji francuskiej natomiast pojawia się dłuższa fraza: „WEZWĄ MNIE Z CAŁEGO SERCA IMIENIEM OJCA”⁶⁷.

⁶⁴ J. Buxakowski, *Teologia prawd wiary...*, s. 302–305.

⁶⁵ J.D. Szczurek, *Bóg Ojciec...*, s. 148–149.

⁶⁶ Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*, 18.05.1986, 39.

⁶⁷ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...* s. 35; por. *Le Père...*: „TOUS CEUX QUI M’APPELLERONT, DE TOUT LEUR COEUR DU NOM DU PÈRE, NE FÛT—CE QU’UNE SEULE FOIS NE PÉRIRONT PAS, MAIS SERONT SÛRS DE LEUR VIE ÉTERNELLE EN COMPAGNIE DES ÉLUS”.

Obietnica zawarta w omawianym widzeniu ma bardzo podobne brzmienie do prorocstwa Joela: „Każdy jednak, który wezwie imienia Pańskiego, będzie zbawiony” (Jl 3,5a), które to przesłanie zostaje powtórzone przez św. Piotra (por. Dz 2,21) oraz św. Pawła (por. Rz 10,13). Apostołowie jednak w obu przypadkach zaznaczają, iż Panem jest Jezus Chrystus (por. Rz 10,9) z ustanowienia Ojca (por. Dz 2,36). Według pierwszego z apostołów „nie ma w żadnym innym zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni” (Dz 4,12). Jak wyjaśnia *Katechizm Kościoła katolickiego*, imię Jezus („Bóg zbawia”⁶⁸) oznacza, iż „samo imię Boga jest obecne w osobie Jego Syna, który stał się człowiekiem dla powszechnego i ostatecznego odkupienia grzechów. Jest to imię Boże, jedyne, które przynosi zbawienie”⁶⁹. Bóg Ojciec może być poznany jedynie przez Swojego Syna⁷⁰.

Katechizm ponadto zauważa, że wyznawcy wielu religii wzywają Boga jako Ojca. Znane są również mity teogoniczne, w których bóstwa mogą być wzajemnie dla siebie „ojcami” i „synami”⁷¹. Wynika z tego wniosek, że samo określenie Stwórcy mianem „Ojciec” nie oznacza jeszcze pojmowania Go w sposób właściwy dla chrześcijańskiego Objawienia. Wprawdzie w pierwszej części *Orędzia* znajduje się prawda o tym, że jedynie w Jezusie Chrystusie człowiek ma dostęp do Boga Ojca (por. J 14,6)⁷², jednak nie jest jasne, dlaczego przesłanie biblijne o zbawieniu w imieniu Syna Bożego zostaje w *Orędziu* zmienione oraz wyekspozynowana zostaje tutaj Osoba Ojca.

WIZERUNEK BOGA OJCA

Jednym z najbardziej znanych elementów wchodzących w skład objawienia s. Eugenii jest ikona Boga Ojca, która została wykonana na podstawie wizji. Matka Ravasio miała ujrzeć Go pod postacią człowieka kładącego swoją koronę u swych stóp oraz podtrzymującego kulę ziemską w lewej ręce⁷³. Wizerunek ten po raz pierwszy został sporządzony przez nieznanego autora według wskazówek m. Eugenii. Pierwotna wersja ukazywała mężczyznę bez zarostu, co wywołało kontrowersje wśród władz kościelnych. W rezultacie broda została domalowana, dzięki czemu wyobrażenie Ojca uzyskało akceptację komisji diecezjalnej. Dzisiaj

⁶⁸ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 430, 452.

⁶⁹ Tamże, 432.

⁷⁰ Tamże, 2798.

⁷¹ Tamże, 238.

⁷² E. Ravasio, *Bóg Ojciec*.... „Dla was Krzyż jest drogą dojścia do Mojego Syna, a przez Mojego Syna – do Mnie. Bez niego nigdy nie moglibyście przyjść do Mnie, człowiek bowiem ściągnął na siebie przez grzech karę rozłąki z Bogiem” (tamże, s. 18); por. KKK 2795.

⁷³ E. Ravasio, *Bóg Ojciec*...., s. 12.

wizerunek ten znany jedynie jako czarno-białą reprodukcją, gdyż jego oryginał zaginął. Na podstawie pierwotnego wyobrażenia Lia Gladiolo wykonała ikonę na zlecenie o. D'Ascania, aby móc rozpowszechnić ją w krajach Europy Wschodniej⁷⁴.

Samo polecenie wykonania wizerunku znajduje się w tekście *Orędzia*. Ojciec miał powiedzieć: „Pragnę także, aby każda rodzina posiadała na widocznym dla wszystkich miejscu obraz, który później dam poznać Mojej córeczce. Chcę, aby w ten sposób każda rodzina oddała się pod Moją szczególną opiekę, by móc Mnie łatwiej obdarzać czcią”⁷⁵.

W dalszej części przesłania znajduje się więcej szczegółów na temat miejsc, w których obraz ten ma być umieszczony: „Pragnę, aby wprowadzono Mnie do wszystkich rodzin, do szpitali, również do warsztatów i urzędów, do koszar, do sal – gdzie podejmują decyzje ministrowie państw [...]. Chcę, aby widocznym znakiem Mojej niewidzialnej obecności był obraz: niech ukazuje, że istotnie tam jestem, że jestem obecny. I tak ludzie wykonywać będą wszystkie czynności pod okiem swego Ojca, a Ja będę czuwał nad stworzeniami, które powołałem do istnienia i zaadoptowałem [...] Niewątpliwie i teraz jestem wszędzie, ale chciałbym być przedstawiany w zauważalny sposób”⁷⁶.

Bóg Ojciec ma się również zwracać do s. Eugenii jako do jedynej, która może zobaczyć Go w takiej postaci: „Nawet teraz, kiedy jestem tutaj, we własnej Osobie, między wami wszystkimi, nie widzicie Mnie, z wyjątkiem jednej osoby: tej, której oznajmiłem to orędzie – jednej jedynej spośród całej ludzkości”⁷⁷.

Zgodnie z nauczaniem katolickim święte obrazy przedstawiają przede wszystkim Chrystusa. Nie mogą one przedstawiać Boga niewidzialnego i niepojętego. Prezentowanie Syna Bożego w formie widzialnej stało się możliwe dzięki temu,

⁷⁴ M. Szcześniak, *Malarskie przedstawienie...*, s. 170–171.

⁷⁵ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 24; por. *Le Père...*: „JE désire encore que chaque famille expose à la vue de tous l'image que plus tard JE ferai connaître à ma «petite enfant». JE désire que chaque famille puisse se mettre ainsi sous ma protection toute spéciale, pour pouvoir M'honorer plus facilement”.

⁷⁶ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 26; por. *Le Père...*: „JE désire qu'il ME fasse entrer dans toutes les familles, dans les hôpitaux, même les ateliers et les usines, les casernes, les salles de délibération des ministres des nations, partout enfin où se trouvent mes créatures, n'y en aurait-il même qu'une seule! Que le signe sensible de Mon invisible Présence soit une image montrant que Je suis réellement là présent, ainsi tous les hommes feront toutes leurs actions sous le regard de leur Père et j'aurai Moi-même aussi sous les yeux la créature que j'ai adoptée après l'avoir créée, ainsi tous mes enfants seront comme sous le regard de leur tendre Père. Sans doute suis-Je partout même maintenant, mais JE voudrais être représenté d'une manière sensible”.

⁷⁷ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 23; por. *Le Père...*: „Même maintenant que JE suis ici, en personne au milieu de vous tous que JE vous parle, vous répétant sans cesse sous toutes les formes que JE vous aime et que JE veux être connu, aimé et honoré par un Culte Spécial vous ne Me voyez pas, excepté une seule personne, celle à qui JE dicte ce message! Une seule dans toute l'humanité!”.

iż On sam przyjął ludzkie ciało⁷⁸. Chrześcijańska ikonografia ma za zadanie wyrażać orędzie ewangeliczne za pośrednictwem ikony⁷⁹, a wszystkie znaki celebracji liturgicznej oraz wizerunki Maryi i świętych odnoszą się do Chrystusa⁸⁰. Dopuszczalne są również przedstawienia aniołów⁸¹.

Samo orędzie ewangeliczne przekazuje, że to Druga Osoba Boża stała się Człowiekiem, żeby zjednoczyć się ze wszystkimi ludźmi⁸² i uczynić ich „uczestnikami Boskiej natury” (por. 2 P 1,4)⁸³. Jezus całym Swym życiem objawiał Ojca jako Jego Obraz (por. Kol 1,15)⁸⁴, o czym powiedział On sam w słowach: „Kto Mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca (J 14,9) oraz Ja jestem drogą [...]. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie (J 14,6).

Pewne kontrowersje wokół wizualnego przedstawiania Pierwszej Osoby Trójcy Świętej zauważa w swoim artykule Z. Treppa⁸⁵. Słusznie wskazuje na to, iż widzenia s. Ravasio zdają się iść dalej aniżeli uchwały Soboru Nicejskiego II, którego przedmiotem zainteresowań było sporządzanie wyobrażeń w formie obrazów (ikon) i ich rola w kucie chrześcijańskim. Ojcowie soborowi bowiem wypowiedzieli się jedynie na temat ortodoksyjności wizerunków „drogocennego i ożywiającego Krzyża”⁸⁶ oraz ukazywania na obrazach „naszego Pana Jezusa Chrystusa, Boga i Zbawiciela, Niepokalanej Pani naszej, świętej Bożej Rodzicielki, godnych czci Aniołów oraz wszystkich świętych i świętobliwych mężów”⁸⁷. Sobór natomiast nie wypowiada się na temat widzialnych przedstawień Boga Ojca. O takich wizerunkach nic nie wspominają również autorzy *Katechizmu Kościoła katolickiego*.

Tym bardziej więc zastanawiające staje się przyjęcie przez Ojca postaci ludzkiej w wizji s. Ravasio oraz prośba, by w ten właśnie sposób był On przedstawiany wśród ludzi: „Jestem bowiem zawsze z wami, czynię się podobnym do was, żeby was upodobnić do Mnie”⁸⁸. Lub też: „Czy teraz nie stoję się podobnym do was? Widzicie, położyłem Moją koronę u Mych stóp, a świat – na Moim Sercu. Zostawiłem Moją chwałę w Niebie i przyszedłem tutaj, czyniąc się wszystkim dla wszystkich: biednym z biednymi, bogatym z bogatymi”⁸⁹.

⁷⁸ *Katechizm Kościoła katolickiego*, 1159.

⁷⁹ Tamże, 1160.

⁸⁰ Tamże, 1161.

⁸¹ Tamże, 1192.

⁸² Tamże, 432.

⁸³ Tamże, 460.

⁸⁴ Tamże, 479, 516.

⁸⁵ Z. Treppa, *O zbieżnościach przekazów...*, s. 111–112.

⁸⁶ Sobór Nicejski II, *Dekret wiary*, 15, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 1, s. 336–339.

⁸⁷ Tamże.

⁸⁸ E. Ravasio, *Bóg Ojciec...*, s. 23.

⁸⁹ Tamże, s. 24.

ZAKOŃCZENIE

Niniejszy artykuł miał na celu przyjrzenie się objawieniom prywatnym przekazanym s. Eugenii Ravasio, rozpowszechnianym obecnie pod tytułem „Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci”. W świetle przeprowadzonego studium można stwierdzić rozbieżności pomiędzy tekstem *Orędzia* a nauczaniem Kościoła wyrażonym w *Katechizmie Kościoła katolickiego*. W pracy zostało uwzględnionych sześć kwestii: jedna formalna oraz pięć merytorycznych.

Od strony merytorycznej stwierdzono rozbieżności pomiędzy przesłaniem *Orędzia* dotyczącym relacji między Osobami Trójcy Świętej a nauczaniem katolickim na temat odrębności Ojca, Syna i Ducha Świętego. Zauważono ponadto nieścisłości w stwierdzeniach poruszających zagadnienie miłości wewnątrztrynitarniej i umiłowania stworzenia przez Boga. Można również dostrzec niejasne użycie terminu „*łaska*”, nieprzystające do nauczania Kościoła katolickiego. Kontrowersyjna pozostaje kwestia sporządzenia wizerunku Boga Ojca i jego rozpowszechniania wśród wiernych. Niezrozumiała także wydaje się obietnica dotycząca zbawienia przez wzywianie imienia Ojca, co zdecydowanie różni się od tekstów nowotestamentalnych.

Kwestia formalna dotyczy języka łacińskiego, w którym miało zostać przekazane *Orędzie*. Pierwotna wersja przesłania pozostaje do tej pory nieznaną. Na tym etapie nie można stwierdzić, czy wymienione wyżej rozbieżności z nauczaniem zawartym w obecnej wersji *Katechizmu* były obecne już w tekście spisany bezpośrednio przez s. Ravasio, czy pojawiły się dopiero w tłumaczeniach na języki narodowe. Otwarte pozostaje także pytanie o to, czy łacińska wersja *Orędzia* była analizowana podczas procesu diecezjalnego. Poruszone problemy mogą zostać wyjaśnione po ujawnieniu przez Stolicę Apostolską dokumentacji dotyczącej omawianych objawień. Obecnie konieczna wydaje się dalsza analiza tekstu *Orędzia* pod kątem jego zgodności z nauczaniem Kościoła katolickiego oraz rewizja kultu Boga Ojca inspirowanego objawieniami s. Eugenii Ravasio, rozwijającego się w różnych miejscach na świecie.

BIBLIOGRAFIA

- Abba, Ojczel!*, red. A. Nowak, Lublin 2000.
 Balthasar H.U., *Credo. Medytacje o Składzie Apostolskim*, Kraków 1999.
 Bator Z., *Współczesna ikona Boga Ojca. Nowatorstwo czy herezja?*, „Teologia w Polsce” 9 (2015) 1, s. 97–108.
Bóg – Ojciec wszystkich, red. K. Gózdź, J. Lekan, Lublin 1999.
 Buxakowski J., *Teologia prawd wiary*, t. III: *Bóg Jedyny w Trójcy Osób*, Pelplin 2006.

- D'Ascanio A., *For the Glory of the Father. A biography of Mother Eugenia Elisabetta Ravasio 1907–1990*, Isola del Liri 1982.
- Durrwell F.-X., *Ojciec. Bóg w swoim misterium*, Kielce 2000.
- Gózdź K., *Laska*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 11, Lublin 2006, kol. 382.
- Jan Paweł II, *Dominum et vivificantem*, 18.05.1986.
- Kasjaniuk E., *Patrylogia*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, Lublin 2011, kol. 66–68.
- Katechizm Kościoła katolickiego*, Poznań 2012.
- Krzyszowski Z., *Patrypasjanizm*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, Lublin 2011, kol. 68.
- Kudasiewicz J., *Poznanwanie Boga Ojca. Szkice z teologii biblijnej*, t. I: „*Błogosławiony Pan, Bóg Izraela*” (*Łk 1,68*), Kielce 2000.
- Napiórkowski S.C., *Jak uprawiać teologię*, Wrocław 1996.
- Ravasio E., *Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci*, Katowice 2018.
- Ravasio E., *Spotkanie z Ojcem. Bóg Ojciec mówi do Swoich dzieci*, Kalisz 2019.
- Ravasio E., *Le Père Parle à Ses Enfants*, L'Aquila 2000.
- Sobór Florencki, *Sesja 8 (unia z Ormianami)*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 3, Kraków 2004, s. 524–525.
- Sobór Chalcedoński, *Definicja wiary, 7*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 1, Kraków 2001, s. 218–219.
- Sobór Laterański IV, *Konstytucja 1*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 3, Kraków 2004, s. 222–223.
- Sobór Nicejski II, *Dekret wiary, 15*, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 1, Kraków 2001, s. 336–339.
- Szcześniak M., *Malarskie przedstawienie Boga Ojca według przesłania s. Eugeniei Ravasio w kontekście tradycji ikonograficznej – studium kulturoznawcze*, Kraków 2020.
- Szczurek J.D., *Bóg Ojciec w źródłach teologii. Zarys patrylogii*, Kraków 2000.
- Szczurek J.D., *Bóg Ojciec w tajemnicy Trójcy Świętej*, Kraków 2003.
- Szczurek J.D., *Trójjedyny. Traktat o Bogu w Trójcy Świętej Jedynym*, Kraków 2003.
- Szczurek J.D., *Rozwój teologii Boga Ojca w soborowym nauczaniu Kościoła o Trójcy Świętej*, w: *Rozwój dogmatu trynitarnego. Perspektywa historycznawcza*, red. A. Baron, J. Kupczak, J.D. Szczurek, Kraków 2015, s. 61–105.
- Treppa Z., *O zbieżnościach przekazów w objawieniach siostry Faustyny Kowalskiej i matki Eugeniei Elisabetty Ravasio*, „*Polonia Sacra*” 22 (2018) 3, s. 101–121.
- Ty, *Panie, Jesteś Naszym Ojcem (Iz 64,7)*. *Biblia o Bogu Ojcu*, red. F. Mickiewicz, J. Warzecha, Warszawa 1999.

NETOGRAFIA

Abba Pater Music, https://www.abbapater.pl/muzyka_2/projekt-abba-pater-music/ [dostęp: 1.04.2023].

Festiwal Abba Pater, <https://www.abbapater.pl/kategoria/wydarzenia/festiwal/> [dostęp: 1.04.2023].

Fundacja Abba Pater, <https://www.abbapater.pl/misja/> [dostęp: 1.04.2023].

Sanktuarium Boga Ojca Miłosiernego w Zaporozu, <https://rkc.zp.ua/pl/> [dostęp: 1.04.2023].

Słowa kluczowe: Ravasio, Bóg Ojciec, objawienia, *Orędzie*, patrylogia, Trójca Święta

EUGENIA RAVASIO, GOD THE FATHER SPEAKS TO HIS CHILDREN IN THE LIGHT OF THE CATHECHISM OF THE CATHOLIC CHURCH

Summary

The aim of the article is to evaluate the apparitions of God the Father given to Sister Eugenia Ravasio in the light of the Catechism of the Catholic Church. The substantive issues are discrepancies between the Message and the Catholic teaching on the Holy Trinity, salvation and grace. The formal issue concerns the Latin language in which the Message was to be delivered. At this point, it is impossible to say whether the discrepancies were already present in the original text or appeared in translations into national languages. At present, it seems necessary to further analyze the text of the Message in terms of its compliance with the teaching of the Catholic Church and to revise the cult of God the Father inspired by the apparitions of Sr. Ravasio.

Keywords: Ravasio, God the Father, apparitions, Message, paterology, Holy Trinity